

Nr 78.

Av herr **Gustafsson** i Bogla m. fl., om anslag till ombyggnad och modernisering av tjänstebostäderna vid statens järnvägar.

Intresset för bostadsfrågorna ha stigit i mycket anmärkningsvärd grad under senare år. Aktualiseringen av bostadsförhållandena i vårt land har medfört dels en rad av bostadsundersökningar vilka ådagalagt det stora behovet av flera, bättre och rymligare bostäder och dels har genom statsmakternas försorg betydande åtgärder vidtagits för höjandet av bostadsförhållandena här i landet. Genom de stora anslag av icke mindre än 138 miljoner kronor, som riksdagen beviljat under åren 1933—1938 till bostadsändamål, har en betydande bostadssanering möjliggjorts. Man beräknar nämligen att cirka 200,000 personer på landsbygden och mellan 30,000—40,000 personer i städer och samhällen nu bo bättre än de gjorde innan staten började föra en modern bostadspolitik.

Den förda bostadspolitiken hälsas med tillfredsställelse av alla, som inse betydelsen av goda och sunda bostäder. Men fastän stora ting onekligen utförts på här berörda område återstår ännu mycket att göra innan bostadsförhållandena kunna sägas vara tillfredsställande.

Med all rätt torde detta kunna sägas även ifråga om statens tjänstebostäder. Dessa äro nämligen i icke ringa omfattning gamla och otidsenliga och det är i hög grad önskvärt att ifrågavarande bostäder bli förbättrade och moderniserade i en snabbare takt än vad som hittills varit fallet.

Förra årets riksdag beviljade, på förslag av regeringen 500,000 kronor till modernisering av tjänstebostäder för officerare. Anslaget avsåg anordnande av badrum eller dusch i nämnda tjänstebostäder.

Många av statens tjänstebostäder sakna emellertid icke endast badrum eller dusch, ett betydande antal saknar värmeledning, vatten och avlopp och tillgång till tvättstuga. Över en tredjedel av tjänstebostäderna vid statens järnvägar består av blott ett rum och kök.

Av den statistik, som på begäran erhållits av kungl. järnvägsstyrelsen i november månad 1938 framgår, att statens järnvägar disponera över tjänstebostäder till ett sammanlagt antal lägenheter av 7,808 stycken, varav icke mindre än 2,594 bestå av ett rum och kök, 2,687 lägenheter sakna vatten och avlopp och 1,291 sakna tillgång till tvättstuga.

Kungl. järnvägsstyrelsen har visserligen, vilket med tacksamt erkännande noteras, hos Kungl. Maj:t begärt att för innevarande år ur förnyelsefonden få disponera ett anslag av 300,000 kronor till modernisering av bostadslägenheter samt ett anslag av 150,000 kronor till förändring av enrumslägenheter till lägenheter om två rum och kök med motivering, »att tjänste-

männen ofta med hänvisning till förhållandena på den allmänna hyresmarknaden begära vatten och avloppsledningar, centralvärmeledningar, badrum m. m. i dem anvisade tjänstebostäder. Tillgängliga anslag hava endast medgivit ett i relativt långsam takt bedrivet moderniseringsarbete. Att de omödrerna lägenheterna ändock kunnat uthyras beror i många fall på det *bostadstväång*, som statens järnvägars personal äro underkastade.»

Järnvägsstyrelsen har sålunda understrukit det berättigade i personalens krav på bättre bostäder och härtill bör även erinras om det faktum, att hyrorna för statens tjänstebostäder ingalunda ligga under de vanliga hyrespriserna i den allmänna marknaden.

Det bör icke kunna anses såsom någon orimlig fordran att så länge staten vill upprätthålla skyldigheten för sina tjänstemän att bebo dem anvisade tjänstebostäder, dessa böra vara av den beskaffenhet att de fylla berättigade anspråk på sundhet och bekvämlighet samt att tjänstebostäderna hålla en standard som är likvärdig med bostadsförhållandena i den öppna bostadsmarknaden.

Särskilt torde frågan om banvaktsstugorna böra uppmärksammas. I vilken omfattning som dessa ha blivit moderniserade och förbättrade har framförallt berott på det personliga intresse som vederbörande befäl och närmast ansvariga myndighet ägnat bostadsfrågan.

Där det förefunnits ett större intresse hos vederbörande har banvakternas bostadsfråga varit bättre ordnad, där intresset varit mindre har detta givetvis medfört att bostadsförhållandena blivit sämre än i det förra fallet. Det är väl närmast beroende härpå som bostadsförhållandena för banvakterna äro så väsentligen olika.

Som exempel å det anförda förhållandet kan anföras följande: å en banmästareavdelning i södra Sverige bestå åtta tjänstebostäder för banvakter av två rum och kök, samtliga dessa lägenheter försedda med vatten- och avloppsledningar samt tillgång till tvättstuga, under det att på en avdelning i södra Norrland endast tre banvaktsstugor bestå av två rum och kök, vatten- och avloppsledningar saknas i samtliga banvaktsstugor å denna avdelning samt, vad som är ännu mera anmärkningsvärt, tillgång till tvättstuga.

Med utgångspunkt från det anförda exemplet vill man gärna uttala den förhoppningen att staten, när den moderniserar och förbättrar bostäder, strävar efter att få bostäder för befattningshavare i samma lönegrad så långt som det nu är möjligt likvärdiga. En större enhetlighet i här berörda hänseende skapar givetvis större rättvisa i befattningshavarnas bostadsförhållanden.

Det må allvarligt beklagas, att inte Kungl. järnvägsstyrelsen fullföljde den plan till ombyggnad av samtliga äldre enrumslägenheter, som styrelsen framlade för statsmakterna redan år 1916. Om denna förträffliga byggnadsplan hade förverkligats, så hade densamma enligt Kungl. järnvägsstyrelsens egen beräkning varit slutförd omkring år 1940.

Det är anmärkningsvärt med hänsyn till det stora intresse, som Kungl. järnvägsstyrelsen visade bostadsfrågan år 1916, att styrelsen under åren

1932—1937 icke begärde högre anslag för ombyggnad och modernisering av tjänstebostäderna än 100,000 kronor årligen.

Med hänsyn tagen dels till det stora intresse, som riksdagen förra året visade för officerarnas tjänstebostäder, dels till de förut omnämnda relativt låga anslagen, som under perioden 1932—1937 utgått till förbättring av statens järnvägars tjänstebostäder och dels till önskvärdheten att de av statens järnvägars personal som nu äro hänvisade att bo i omoderna enrumslägenheter inom överskådlig framtid skola kunna beredas möjlighet att erhålla bättre bostäder, bör ett ytterligare anslag av 200,000 kronor kunna beviljas av riksdagen till modernisering och ombyggnad av statens järnvägars tjänstebostäder.

Enligt uppgifter från sakkunnigt håll ha kostnaderna för tillbyggnad av ett rum till statens järnvägars banvaksstugor uppgått till cirka 6,500 kronor per styck med värmeledning, denna utförd även i gamla byggnadens rum och kök.

För ett anslag av 150,000 kronor kunna sålunda endast 23 stycken enrumslägenheter ombyggas per år, och då antalet enrumslägenheter uppgår till 2,594, så framgår ju med all tydlighet att nämnda anslag ingalunda medgiver den takt ifråga om förbättringarna, som är önskvärd om den personal, som är anvisad bo i dessa lägenheter, inom överskådlig framtid skall kunna få rymligare och bättre bostäder.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställes,

att riksdagen må för budgetåret 1939/40 bevilja ett anslag av 200,000 kronor till ombyggnad och modernisering av tjänstebostäderna vid statens järnvägar.

Stockholm den 18 januari 1939.

Edvin Gustafsson
i Bogla.

Erik Fast.

Abel Sundberg.

Lars Lindahl.

Aug. Spångberg.

C. P. Olsson.